

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 23. marca 2017 - Leto XXVII, št. 12

»GE BI NAJRAJ STAU LEJT NAZAJ ŽIVO«

stran 2-3

Ob-mejne življenjske slike
stran 3

Kejpe trbej na paperi tō vönpraviti
stran 4

Travniški sadovnjaki so vir zdrave energije
stran 6

Tiskovna konferenca ob zajtrku

Vsakokratni monoštarski župani že nekaj let vabijo predstavnike medijev pred 15. marcem na prijeten dogodek, tiskovno konferenco ob zajtrku. Pogovor z novinarji ob bogato obloženi mizi je tempiran na ta datum tudi zaradi tega, ker je bila ena od zahtev marčevske mladine leta 1848 svoboda tiska. Tudi letos so se pravzaprav s tem dogodkom začele monoštarske prireditve ob obletnici revolucije in borbe za svobodo v letih 1848-49 na Madžarskem. 13. marca smo se novinarji srečali z županom Gáborjem Huszárjem in njegovo asistentko Renato Szép v restavraciji Lipa.

Župan Monoštra Gábor Huszár in njegova asistentka Renata Szép s predstavniki medijev na tiskovni konferenci

Pogovor ob beli mizi je bil sproščen in prijeten, čeprav je župan Gábor Huszár začel s perečo temo, ki prav gotovo najbolj zanima Monoštrčane in prebivalce okolice. Gre za usodo Oplove tovarne v Monoštru in zaposlenih v njej. (GM je prodal svoje evropske tovarne skupini PSA, ki proizvaja znamke Citroen in Peugeot.) Župan se je pred kratkim sestal z direktorjem tovarne, ki je izjavil, da ne vé o kakršnihkoli spremembah v življenju tovarne, ki – v nasprotju z marsikatero evropsko tovarno – posluje dobičkonosno. Tudi za letos imajo prednaročila za 600 tisoč motorjev. Da želi monoštarsko tovarno obdržati tudi madžarska vlada, kaže odlok vlade 23/2017, s katerim je ustanovila sklad za izgradnjo novih stanovanj, ki bi pomagala obdržati delovno silo na določenem območju. V oklepaju naj omenim, da se monoštarska tovarna spopada s pomanjkanjem delovne sile, zato so pred kratkim na to temo potekali pogovori v Sloveniji, katerih se je udeležil tudi monoštarski župan. Huszár je prepričan, da bo tovarna Opel, ki bo 29. marca praznovala 25. obletnico ustanovitve, še dolgo krojila usodo Monoštra, saj v poslovnem življenju diktira denar, ne pa čustva.

Veliko govora bo o čustvih na monoštarskem poletnem festivalu, ki ga že nekaj let prirejajo z naslovom Festival zaljubljenih, smo zvedeli od županove asistentke Renate Szép. Sam festival bo trajal od 28. junija do 2. julija, na njem bo nešteto programov: predavanja, filmi, koncerti in nastopi znanih umetnikov, igralcev iz glavnega mesta. Konec julija in začetek avgusta bodo zaznamovali Monoštarski zgodovinski dnevi, ob romanju in škofovski maši ob veliki maši bo koncert v baročnem vrtu, mlade pričakujejo na festival Hopplá...

Kot je župan izpostavil, vsi ti programi so, ob tem da privabijo turiste v Monošter, namenjeni tudi temu, da naredijo življenje domačinov bolj udobno.

Marijana Sukič
Foto: K. Holec

Mlajši v redeče-bejlo-zeleni gvantaj, edne deklina spejvajo, drüge igrajo na žveg-lau. Podje v lejpi srajcaj reciterajo pesmi madžarskoga revolucionarnoga pesnika Sándora Petöfina, zastale valovijo kak maurdje - tak se je z nastopom šaularov domanje Osnovne šaule Lászla Kardosa 15. marcüša začno svetek v spomin 169. obletnice vogrskje revolucije leta 1848/49 v Kulturnom centri v Vasvári.

Navzauče na osrejdnom svetešnjom programi Skupščine Železne županije je oprvin pozdravo župan Vasvára Balázs Tóth, šteri je tapravo miseu Jánosa Esterházya: »Samo tisti narod leko na vöke živé, šteri poštüje svoje velke lidi«.

Po himni Železne županije je svetešnji guč držo parlamentarni poslanec, državni sekretar Ministrstva za kmetijstvo Zsolt V. Németh. Oprvin je tapravo, ka znamenüjejo tri farbe vogrskje zastale, štere simbolizerajo veuki vogrski sprtolejni svetek. V cajtaj revolucije se je prej naraudo moderni madžarski parlamentarizem pa slobaudnost. »Tisti časi so nam za peldo, na nji leko zidamo bodaučnost« - je dale gučo politik pa povödo, ka samo vküper nam je mogauče dosegniti cile. Svetešnji govornik je eške gučo o revoluciji v Železnoj županiji, o gnešnji cajtaj pa je tapravo, ka moremo biti vörni do naroda pa domovine ino poštüvati krščanjske pa evrop-ske vrejdnosti.

Kak je tau šega, so na marčevskom svetki prejkдали priznanja Skupščine Železne županije. Dobili so je lidgé, šteri so dosta naredili na področjaj gospodarstva, novinarstva, uprave, šaulstva, zdravstva, sociale, mladine, policije, gasilstva, športa ali manjšin. Priznanje za delo na kulturnom področji je

»GE BI NAJRAJ STAU LEJT

prejkvzela Kovács Jánosné (Erzsi néni) tö, štera je več kak deset lejt pelala slovensko folklorno skupino v Sakalauvcaj, pa članom nut-

Karči dosta odi po Sloveniji ranč tak, vseposedik má oprejte öči. »Če človek vidi kakše dobre ideje, brodi o tom, kak bi tau leko prejk-

Karči Holec je Spominsko plaketo Avgusta Pavla prejkujejo od predsednika

navčila porabske pa prekmurske plese.

Spominsko plaketo Avgusta Pavla je letos dobilo pet ljudi, med njimi sodelavec naši novin Karel Holec. Tau venak ranč nej trbej povödati, s štere porabske vesnice je doma, vejpa je biu tam dvanajšet lejt župan pa že duga lejta vodi slovensko narodnostno samoupravo v vesi. Leta 2007 je dau idejo za Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci.

»Mi kak društvo vsikdar delamo na tejm, aj s svojimi programi več generacij potegnemo. Aj več lüstva pride, mlajši tü« - je začno pripovedjati Karči, gda je že prejkvzeu plaketo. »Moraš vsikdar nikše nauve programe iskati, takše, ka lüstvo brigajo. Eni bole na kulturne programe pridejo, drügi pa na kaj drügoga. Ge vsikdar na tejm zmišlavam, ka bi bili programi zanimivi za mlajše tü.«

vzeu. Če tam dé, zaka bi pri nas nej šlau?» - tomači nagrajenec, šteri je vönajšo »Vrajže noči« v andovskoj gaušči, iz Triglavskoga narodnoga parka pa dau pripelati mejter pa pau visiki kamen. »Mlajši pa starejši tü radi od-ijo k Triglavi - k našoma maloma v Andovce« - se smejé Karči, šteri pa že štrto leto pela svoje spoznance 300 kilomejterov pejški, gor na pravi Triglav ranč tak. »Nej se trbej moliti lidam, aj dejo z nami. Vejmo, ka moreš meti edno kondicijo, ka brezi tau-ga néde. Mi se že dugo kreda dejvamo, če pa štoj vidi, ka má k tauma mauč, se vzeme za tau, pa rejsan dé z nami.« Kakši so njegvi vrli Andovčarge, je Karel Holec leta 2001 dojspiso v svoji knjigaj »Andovske pripovejsti«. »Rejsan smo takši. Depa brodim, ka na Verici pa na Gorenjom Seniki ranč takšo lüstvo živé. V vsaköj vesi se najdejo

NAZAJ ŽIVO«

takši lidgé, pa vseposedik so té pripovejsti. Samo v drugom mesti samo pripovedajo od toga, gda vküppridejo, ge sem pa tau dolanapiso tü.«

županijske skupščine Lászla Majtényija

Kak na žmani vej Karči pisati - pa eške bole flajnsno spita-vati -, leko s kedna v keden preštemo v naši novinaj Porabje, vejpa za vsikše novine najde nekakoga nauvoga za intervju. Naša glavna urednica Marijana Sukič rada povej: »Če ga na dveraj völi-čijo, na aukna nazajpride.«
»Nikdar je nej tak, ka bi se naprej dolapogučo. Vej, ka te najbola leko dolapovej lüstvo. 'Aaa, nejmam čas, nejsem doma, vej drugo paut poj'. Ge se nutra v auto sedem pa se pelam. Če koga srečam, če je stoj doma ali vanej ga vidim ali v kučo dé - nutraštaupim pa tak včasim se začnem ž njim pogučavati. Naprej nišče ne vej. Ešče ge ne vej, kama mo üšo intervju delat« - nam ovadi Karel Holec.

Nagrajenec je že ausmo leto urednik Porabskoga kalendara, zimskoga štenjá domanj Slovencov. Poznamo

pa ga kak fotografa tö, vejpa že več kak dvej desetletji redi kejpe za naše novine. Emo pa je že razstave, njegve fotografije so v knjigaj ranč tak vödali. »Ta lübezen je ešče z mladi lejt pri mena. Prejk svojoga objektiva vsikdar iščem tisto Porabje, ka je inda svejta bilau, šteroga je gnesden že bola menje. Ge tisto ščem vse dovjzeti. Aj ešče mlajša generacija tü vidi, kak je inda svejta Porabje vögle-dalo. Zatok, ka se tisto mena vidi. Vsikdar pravim, ka bi ge raj stau ali dvejstau lejt nazaj živo, gda je ešče cejlak ovaško bilau Porabje, gda je ešče vse bola méрно bilau. Tisto je za mé Porabje pa vse te stare zidine, pa ka starejši lidgé pripovedajo, tau je mena vse blüzi srcej« - je svojo düšo völejau Karči.

Kak je eške tapravo, je ranč nej pomislo, ka bi un leko Pavlovo plaketo daubo. »Tau je včasim odgovornost tü, ka so s tejm prištimali mojo delo. Človek vej, ka ranč tak ali vse bola več mora delati kak do tejsa mau« - je nutpripozno Karel Holec, šteri je duga lejta član predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem ino v slejdnjom mandati podpredsednik Državne slovenske samouprave. »Vsikdar tam probavam, dej več možnosti mam, ka bi leko pomago. Važno je, aj mam možnost za porabske lidi delati. Vsikdar sem tau gleda pa nikdar svoje ambicije.«
Karčini Holec, šteroga je predlagala Slovenska zveza, za prejkvzeto Pavlovo plaketo gratulejramo vsi njegvi sodelavci pri novinaj Porabje.

-dm-

Podnapisa za kejpa za prvoj strani:

Karel Holec je dosta napravo za Slovence na Madžarskom Spominsko plaketo Avgusta Pavla zvejšoga narodnostnim aktivistom davajo

Končno spet vzgojiteljci iz Slovenije

V začetku marca sta strokovno asistentsko delo v porabskih narodnostnih vrtcih spet

odvija. Velika zahvala za pripravljenost in pomoč pa gre OŠ in vrtcu Kuzma, kamor sta

sprejele. Vzgojiteljci bosta v porabskih vrtcih imeli poln delovni čas; Andreja bo po 2 dneva v vrtcih Števanovci in Gornji Senik, Romana prav tako po 2 dneva v Sakalovcih in na Dolnjem Seniku, vsaka pa bo še po en dan v Monoštru. Njuni načrti so veliki, pričakovanja domačih vzgojiteljic prav tako. Upamo, da bodo oboji uresničeni.

Vzgojiteljicama Andreji in Romani želim uspešno in izpolnjujoče delovanje v porabskih vrtcih, porabskim vzgojiteljicam, malčkom in staršem pa čim več slovenskih besed

Vzgojiteljica Andreja med gornjeseniškimi malčki

začeli opravljati vzgojiteljci iz Slovenije, Andreja Serdt Maučec in Romana Trafela. Obe sta strokovno pomoč v porabskih vrtcih že izvajali v preteklosti. Zaradi zapletov pri financiranju (dejavnost je do konca leta 2016 finančno pokrival Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu) se je čas umestitve vzgojiteljic podaljšal, saj je bilo potrebno pravno-formalno stvari urediti na slovenskem šolskem ministrstvu, ki je sedaj plačnik te pomoči, kot tudi na Zavodu RS za šolstvo, preko katerega se projektna dejavnost

Vzgojiteljico Romano so čakali tako vzgojiteljice kot tudi otroci v Sakalovcih, saj je tudi prej prihajala k njim

vzgojiteljici umeščeni.

Porabske vzgojiteljice so strokovno pomoč z veseljem

in navdušenja nad slovenščino.

Valerija Perger

Ob-mejne življenjske slike/ Határ-széli életképek

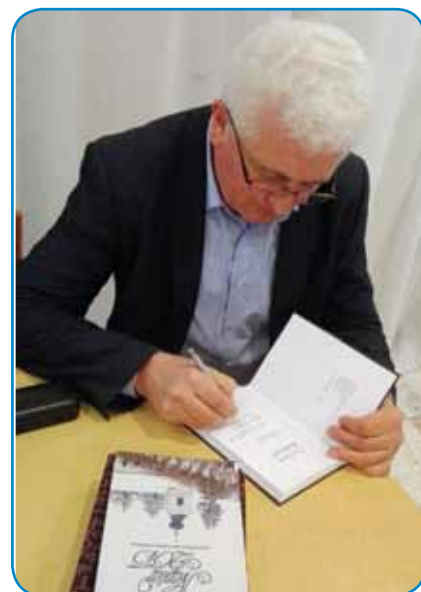
Ljubitelje literature iz Monoštra je 13. marca čakalo posebno doživetje, ko so se udeležili predstavitve najnovejše zbirke zamejskega madžarskega pisatelja Lászla Göncza iz Slovenije. Knjigo Határ-szél je predstavil sam avtor, pesnik in prozaist, nagrajen tudi z nagrado Berzsényi in spominsko plaketo Avgusta Pavla.

Zgodovinar-politik (poslanec v slovenskem Državnem zboru) in literat je v uvodu govoril o pomembnosti spoznanja ožje domovine in lastnega naroda ter o prenašanju vrednot prednikov na mlade generacije, da nas ne bi pogoltnila globalizacija.

Zbirka, ki jo je izdala založba iz Pécsa, je razdeljena na tri poglavja, v prvem so novele kot refleksije na osebna doživetja v ob- in čezmejnem svetu, v drugem delu se ukvarja s socialnimi problemi 21. stoletja, v tretjem delu lahko preberemo »žensko usodo« v obliki monodrame.

»Rišem subjektivno sliko o vsem, kar vidim v svetu,« je povedal László Göncz, ko je odgovarjal tudi na vprašanja.

László R. Horváth

László Göncz med podpisovanjem svoje najnovejše knjige

PREKMURJE

15. marciuš

S tradicionalnim polaganjem vencov pri spominski tabli Széchenyija in Kossutha (gor sta dani na zidino druge dvojezične osnovne šaule v Lendavi) in proslavo v gledališki in kulturni dvorani so se prekmurski Madžari tó spaumnilo na marčno revolucijo in osvobodilni boj v lejtaj 1848/1849.

Pri šauli je slavnostni guč mejla predsednica lendavske madžarske samoupravne narodne skupnosti Judit Vida Törnar. Ona je pravla, ka je za vsakšo narodnost fejt fontoško, in tak za Madžare v Prekmurji tó, ka se gospodarsko razvijajo kraji, gé oni živejo. Podpredsednik državnoga zbora Madžarske dr. Gergely Gulyás je na proslavi povedo, ka je proslavljanje madžarskoga narodnoga svetka fontoško za vse Madžare, tak za tiste, steri živejo v domanjom rosagi, v zamejstvi in po svejti. Tisto, ka se je godilo v cajti revolucije 1848 in 1849. leta - gda se je lüstvo borilo za svojo slobaudnost in samostojnost - davle peldo gnešnjim generacijam tó. Gulyás je ške pravo, ka se matični narod trüdi, ka bi pomagó tistim rojakom, steri živejo zvün rosaga. Po njegovi rečaj je biu lani napravljeni velki stopaj naprej s tem, ka je v Lendavi svoje dveri goroudpro madžarski konzulat. Ferenc Horváth, predsednik Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti, pa je povedo, ka ma madžarska narodnost v Sloveniji prišestnost, samo trbelo de priti od rejči do činjenja. Slovenska vlada de mogla več napraviti za tau, ka do se kraji ob granici razvijali. Horváth je lidi madžarske narodnosti pazvo, naj ške naprej negujejo materni gezik in kulturo, Slovence pa k toleranci in sodelovanji, samo tak de vsem, steri živemo v Prekmurji, šlo na baukše.

Silva Eöry

Zoltan Zauneker - fotograf in Titov sodak

Kejpe trbej na paperi tó vönapraviti

Pisalo se je leto 1961, gda je znani soboški fotograf Franc Hochstätter za inaša vzeu Zoltana Zaunekera. »Dvej leti sam se pri njem včiu kak inaš. Te je ške nej bilou ekstra šaule za fotografe. Vsa-kšo leto sam se devet mejsecov včiu v delavnici v Soboti, tri mesece pa sam te ške mogo titi v Ljubljano v šaulo. Gda sam jo zgotovo, sam napravo izpit (vižgo) za pomočnika in te so me redno zaposlili,« pove sogovornik, steri je prvi fotoaparát že v mladi lejtaj daubo v roke. Poslala jim ga je žlata iz Amerike, »tak, ka mi je že kak pojbi bilou trno zanimivo kejpe delati. Te, gda je prousto mesto za inaša bilou, sam se brz odlaučo, ka mo se za fotografa vönavčo.« Pred petdesetimi lejti so se ške črno-bejli kejpji bili, in tau na filme napravljeni. Do-kejč si jih nej vönapravo, si nikdar nej znau, kakšni do, ali pa so se ti spoj posrečili. »V našom deli se je v tej lejtaj dosta vse vöminilo. Tak kak nauč pa den. Nej samo tau, ka so te prišli barvni kejpji, pa ka smo jih z mašinami, nej več ročno, začnili vörediti. Pauleg toga so iz leta v leto lidge več fotoaparátov meli, tak ka so sami tó kejpali. V zadnji lejtaj smo začnili z digitalnimi fotoaparati kejpji, zdaj pa ške s čednimi telefoni lidge kejpe delajo,« pravi Zoltan Zauneker, steri je po tresti lejtaj dela od gospaуда Hochstättera sam prejk vzeu meštrijo.

Gnesden skur vsakši tak brodi, ka leko dobre kejpe napravi. Vseeno za kakšna vekša slavja, spoj za gostüvanja, pa za pogrebe, lidge dostakrat ške nücajo vövcenoga fotografa, steri si krüj slüži ške s tem, ka dela kejpe za rajzipause in drüge dokumente. »Gostüvanj sam rejsan dosta

kejpo. Dosta je bilou špajsnih zgodb. Najbole san si zapaumno tau, ka je gnauk tak fejt dež üšo, ka smo mogli kejpe en den po zdavanji napraviti. Mladoženec in sneja sta stela,

gor ali doj. Zgodi se, ka leko tau vse odpovej, te pa vse zgübiš. Kejp na paperi ostane stau ali pa ške več lejt.«

Zoltan Zauneker je - tak pravi sam - v mladi lejtaj biu »süji

grafskom ateljeji (müterem), gé pomaga sini Jureti, steromi je pred par leti, gda je üšo v penzijo, prejk dau firmo. Njegov velki hobi je tüdi tau, ka se doma v Soboti briga za gračenek, nej takši navaden, liki biodinamični, na Goričkom, v Ivanovcaj, pa majo ške sadovnjak. Za svoje zdravdje se briga tüdi tak, ka že neka lejt ne gejt mesa, pauleg toga pa ške tak, ka rad pleše. Z ženo Vero, stera je kak leranca na tretjoj soboškoj osnovnoj šauli delala, že sedem lejt odita na plesni tečaj: »Tau je geseni in pozimi. Septembra začnemo, pa te tak do februara odiva v šaulo. Vsakši keden se včimo, vse od

Za rojstne dneve se furt pokejmeta z ženo pa vnükicami v ateljeji

ka jih v soboškom parki napravimo, tak ka smo nej mogli ovak napraviti, kak ka so se drügi den gostüvančarge ške ednauk lepau gornaravnali in so prišli samo za tau,

pa visiki«, zatau so ga tó vöodabrali, ka je osemnajst mesecov sodačijo slüžo v Beogradu, v Titovi gardi. Nej je glij predsednika rosaga čuvo (trikrat ga je vido v živo), liki

zidino generalštaba jugoslovanske sodačije, stero so kesnej, 1999. leta, med napadi Nata na Jugoslavijo porušili. »Spomini na sodačijo so lejpi, čiglij sta valala velka disciplina in red,«

pove in raztolmači, ka ma stike samo ške z enin sodačkim pajdašom z Goričkoga, s sterim se tü pa tam ške srečata.

Naš sogovornik je lani oktobra dopuno 70 lejt: »Dosta gé takši, ka gda v penzijo pridje, se bodjijo, kak de se njim žitek trno obrno. Meni se je dosta nej. Ške furt sam fejt aktiven«. In rejsan, skur vsakši den ga najdete v foto-

standardnih do latinskoameriškich plesov. Nevola je samo tau, ka te do drüge geseni dosta pozabimo, pa se moramo pá znauva včiti. Ovak pa vsakši mejsec z ženo ideva dva do trikrat plesat v Moravske Toplice, ka tam majo živo muziko.« Tüdi ovak ma spoj rad muziko, nej samo plesno, tüdi opere trno rad poslüša. V svojom glasbenom arhivi ma dosta posnetkov, poslüša pa jih rad tüdi v živo. Gda je biu malo mlajši, je dostakrat tüdi v budimpeštansko opero üšo, ide pa ške gnesden, če je kakša prililka.

»Mam štiri vnükice: Uršo, Mašo, Nušo in Gajo. Z ženo sva radiva v njihovi družbi. V leti jim na dvauri napravimo bazen, pa se odijo k nama koupat. Dostakrat tüdi kama demo,« ške pove Zoltan Zauneker, steri poskrbi tüdi za tau, ka za rojstne dneve vsivküper dejo v atelje in tam napravijo kejpe: »Furt napravim kejpe na paperi, pa jih te sklademo v album. Kak sam že pravo, samo tak kejp ostane in se ne zgübi.«

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv

NOVEJŠA SLOVENSKA FILMSKA PRODUKCIJA TUDI V SOMBOTELU

Na sredini lanskega oktobra so se v okviru programskega niza ob 25. obletnici nastanka samostojne Republike Slovenije v budimpeštanskem kinematografu Toldi Mozi odvijali Slovenski filmski dnevi. Na pobudo Katedre za slovenski jezik in književnost na sombotelski univerzi (ELTE-SEK) so letos spomladi tri novejša slovenske filme z madžarskimi podnapisi predstavili tudi v Kinu Savaria v središču Železne županije.

»Filmski dnevi nekega naroda so zmeraj lepo obiskani tukaj v Sombotelu« - je opozoril programski vodja Kina Savaria-AGORA Rudolf Mayer 8. marca pred projekcijo prvega slovenskega filma in dodal: »Najdaljšo tradicijo ima filmski festival francosko govorečih držav, priredili pa smo že tudi izraelske in slovaške filmske dneve. Naša institucija je zmeraj odprta za podobne pobude, zato sedaj prvič predstavljamo slovenske filme.«

Filme za sombotelsko prireditelje je zagotovil Slovenski filmski center, dragoceno pomoč pa je ponudil tudi Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik iz Ljubljane. Lektor slovenskega jezika na sombotelski slavistiki Jernej Ključevšek je v svojem nagovoru udeležence povabil na potovanje v svet slovenske besede, filma in kulinarike. »Pomembno je, da spoznamo kulturo drug drugega, saj se tako lažje razumemo in smo kot družba bolj odprti in strpniji« - je svojo misel izrazil slovenski učitelj in dodal, da ima slovenska katedra v Sombotelu pomembno vlogo pri ohranjanju maternega jezika Porabskih Slovencev ter pomaga pri sožitju med to skupnostjo in večinskim narodom.

Malo dvorano sombotelskega kinematografa so pred prvo predstavo napolnili domači Slovenci in Hrvatje, učitelji števanovske dvojezične

osnovne šole in radovedni Madžari, nekaj čez 30 ljudi. Slavnostni gost, generalni konzul RS v Monoštru dr. Bo-

Slovenski generalni konzul dr. Boris Jesih meni, da je dvojezičnost dobra priložnost za mlade

ris Jesih, je na kratko predstavil svoje razmišljanje o dvojezičnosti. Kakor je poudaril, je le dosežek zadnjih nekaj desetletij, da večina mladih govori več jezikov. Dvojezičnost pa je nekaj drugega: govoriti dva jezika od rane mladosti in odraščati v dveh kulturah.

Prvi slovenski filmski večer v Sombotelu je bil lepo obiskan

Slovenski diplomat je opozoril, da imajo dvojezični otroci boljše umske sposobnosti in več kreativnega potenciala. »Jezik ima danes dodano vrednost« - je nadaljeval dr. Jesih in dodal, da nas na polstoletno hermetično ločenost Porabja od Slovenije spominjajo le še propadajoče barake. Obmejna pokrajina je zaostala, njeni prebivalci iščejo zaposlitev v bližnji Avstriji, kljub temu pa ima znanje slovenskega jezika izjemen pomen v

Evropski uniji, je podčrtal generalni konzul. »V Evropi živi blizu sto milijonov pripadnikov narodnih manjšin« - smo

lahko slišali od diplomata, ki je dodal, da bi morale države (materialno in moralno) dodatno spodbujati učenje narodnostnih maternih jezikov. Dvojezična vzgoja mora biti deležna pozitivne diskriminacije, v Porabju pa bi bilo potrebno še postaviti dvoje-

zične napise ter omogočiti uporabo slovenščine na uradih in verouk v slovenskem jeziku, je zaključil Boris Jesih. Prvi večer so si lahko obiskovalci ogledali celovečerni prvenec slovenskega režiserja Roka Bička z naslovom »Razredni sovražnik«. Film, povzet po resničnih dogodkih, je postavljen v eno od slovenskih srednjih šol, kjer dijaki nikakor ne morejo sprejeti zahtev novega učitelja nemščine. Njihov odnos se za-

ostruje iz dneva v dan in po samomoru dijakinje njeni sošolci krivdo pripišejo učitelju. To sproži niz usodnih dogodkov, ki za vedno spremenijo življenje učiteljev in učencev. Slovenski film je imel izredno velik učinek na vse prisotne, predvsem pa na tiste iz pedagoških poklicev, ki jih je bila v dvorani večina. Po projekciji je pogovor stekel o »današnjih šolarjih«, ki so ga pospremili slovenski gurmanski užitiki - solata iz ajdove kaše, ajdova torta s kuhanim vinom ter domači kruh z bohinjskim sirom, oljčnim in bučnim oljem. Generalni konzulat RS v Monoštru je priskrbel izdatno tiskovno gradivo o Sloveniji.

V četrtkovem filmu režiserke Sonje Prosenec z naslovom »Drevo« smo spoznali življenje tričlanske družine v brezizhodni situaciji, ko je varna samo za zidovi lastne hiše in dvorišča. Ko čas izgine, se zatočišče spremeni v zapor, nič pa ne more preprečiti želje po svobodi. Film je gledalce v Sombotelu prepričal z lepo postavljenimi kadri, zmerno naraščajoča napetost in počasno dogajanje pa sta lahko v marsikom zbudila pomisleke. Sombotelski Slovenski filmski dnevi so se v petek zvečer zaključili s projekcijo filma uveljavljenega režiserja, igralca in pisatelja Jana Cvitkoviča z naslovom »Šiška Deluxe«. V filmu trem - ne več premladim - šišenskim prijateljem preseda životarjenje. Odločijo se odpreti picerijo, vendar poleg običajnih komičnih težav kmalu naletijo tudi na izsiljevanje lokalnih kriminalcev. Vse dogajanje je nasmejalo udeležence zadnje projekcije, ki je dosegla, da se bodo - zdaj že - ljubitelji slovenskega filma z zadovoljstvom spominjali na te tri marčevske večere.

-dm-

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Opel v Monoštri je star 25 let

25. rojstni den sveti Opel v Monoštri, steroga so kak firmo leta 1991 nutzamerkali. Tau se je pa zato tak zgaudio, ka je GM v osemdeseti lejtaj za Oplove avtone več motorov sto redti, zavolo tauga je pa nauvo fabriko mogo naredti. Nej slučajno, ka so sé prišli, vej pa plače tü pri nas so pau menkše bile kak pri njij, zato se je njim te splačalo tü fabriko zidati. Tak je bilau, pa leta 1992 so že napravili prvo Oplovo Astro, s sterov se je prvi predsednik kormanja (vlade) József Antal dola s traka pripelo. Do leta 1998 so več kak 80 gezero avtonov (Astre) naredli pa plus še par gezero Vecter. Istina, ka avtone več ne delajo, dapa motore pa glave motorov se še od tistoga mau delajo. Ranč dvajsti lejt po tistim, ka so prvi avto naredli, je Opel eden nauvi projekt nutzglaslo, pa več kak pau milijarde evrojev so pocerali na fabriko, etak je edna najbola moderna fabrika nastala na svejti. Na Madžarskom je do gnesden opel najbola popularen avto, zato ka več kak 480 gezero tej avtonov vozi po vogrski pošti-jaj. Dapa dosta ne morejo svetiti pri Oplu, zato ka GM je za 2.2 milijarde evrojev audo evropske fabrike, zato ka firma že več lejt negativno gazdävüla. Peugeot pa Citroen koncern (PSA) je dola-küpo, pa s tejm je v Evropi drü-gi najvejši koncern grato, steri avtone redi. Malo se zato leko bojimo tü v Monoštri, zato ka v pogodbi je samo telko nutspisano, ka v Nemčiji ne smejo fabrike nutrazaprejtj, dapa tau, ka ka baude z drügimi fabrikami, tau še zdaj niške ne vej. Če bi v Vاراši Opel zapro, te bi tau za nas Porabce sploj velka nevola bila, vej pa malo je tašni družin, ka bi nekak nej v Opli delo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Gospodarski oskarji

V Ljubljani so slovesno podelili nagrade Gospodarske zbornice Slovenije, ki jih imenujejo tudi gospodarski oskarji. Letos jih je prejelo šest gospodarstvenikov iz petih slovenskih regij in štirih gospodarskih panog - dva iz velikih, trije iz srednjih in eden iz skupine malih in mikro podjetij. Nagrado za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke za leto 2016 so prejeli: izvršni direktor družbe TEM Čatež Andrej Bajuk, generalni direktor Steklarne Hrastnik Andrej Božič, direktor družbe Magneti Ljubljana Albert Erman, generalni direktor družbe Kolektor Etra Tomaž Kmecl, direktorica družbe Atotech Slovenija Mariana Karla Rebernik ter direktor družbe Cleangrad Jernej Zupančič.

»Slovenija vas naredi zelene«

Slovenska turistična organizacija je prejemnica ugledne nagrade s področja trajnostnega turizma World Legacy Award, ki jo podeljuje National Geographic. Nagrado, ki so jo razglasili na Mednarodni turistični borzi v Berlinu, je osvojila v kategoriji trajnostnega upravljanja destinacije. »ITB Berlin je zelo pomembna platforma za predstavitev Slovenije širši mednarodni publiki,« je na 51. Mednarodni turistični borzi povedal slovenski minister za gospodarstvo Zdravko Počivalšek, ki je skupaj s strokovnim vodjem ITB Berlin Kongres Rolandom Conradyjem odprl kongresni del največje predstavitev turističnih ponudb v Nemčiji. Slovenija se je na sejmu predstavila z geslom »Slovenija vas naredi zelene«. Država, ki je v šestdesetih odstotkih pokrita z gozdovi in pravico do pitne vode zapisuje v ustavo, je berlinskim in svetovnim popotnikom ponujala obmorski in zdraviliški turizem, ogled zgodovinskih mest od Ljubljane do Ptuja in tokrat še posebej kulturno in arhitekturno dediščino Jožeta Plečnika

TRAVNIŠKI SADOVNJAKI SO VIR ZDRAVE ENERGIJE

Slovenija je geografsko zelo pestra dežela. Njene regije imajo glede na svoj položaj značilnosti alpske, kontinentalne in mediteranske klime. Danes v Sloveniji tržno in ljubiteljsko pridelujemo več kot 30 različnih sadnih vrst. Večino sadja danes sadjarji za potrebe prebivalstva pridelajo v intenzivnih nasadih z večjo gostoto dreves na hektar. Zaradi drugačne organiziranosti kmetijske pridelave in tudi sadjarjenja v zadnjih 30. letih smo izgubili veliko travniških-senožetnih sadovnjakov in s tem tudi bogato sadjarsko-krajin-

v register kmetijske-sadjar-ske rabe, vendar njihovi lastniki tudi na teh površinah poleg krme in paše za živali

na slovenski zemlji.

Tudi vam v Porabje smo v zadnjih nekaj letih prenesli dobre prakse slovenske

boljk v travniških nasadih in postavili nov sadovnjak na Slovenski vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku. Želimo si, da bi v tem sadjarskem projektu tudi v prihodnje uspešno sodelovali. Prepričani smo, da vam bodo vaši otroci in vnuki nekoč hvaležni, da ste zanje pridelali domače sveže in zdravo sadje ter jih v porabskem jeziku naučili spoštovati kulturno dediščino prednikov in se zdravo prehranjevati in živeti s porabskimi jabolki.

mag. Zlatka Gutman
Kobal, specialistka za
sadjarstvo JSKS na KGZ
Maribor
Fotografije: Iris Škerbot

Z lepo slovensko besedo se pravi: senožetni sadovnjak

Čas je za obrezovanje starih sadnih dreves

sko in kulturno dediščino naših vrlih prednikov.

Sadje iz travniških nasadov, nekoč poimenovanih z lepo slovensko besedo senožetni sadovnjaki, se na kmetijah in drugih družinskih gospodarstvih običajno uporablja za domačo svežo preskrbo in še več za predelavo. Danes je po naših ocenah v Sloveniji v kmetijski rabi dobrih 6.000 tisoč hektarjev travniških nasadov, z gostoto od 50-200 dreves na hektar. Še enkrat toliko je travnikov in pašnikov, ki niso uradno vključeni

pridelajo nekaj sadja za domačo rabo. Travniški nasadi so skupaj s sodobnimi tržnimi nasadi zadnje generacije enkratna priložnost, da »ozdravimo« Slovence ne glede na spol in starost ter socialni status nezdravih navad prehranjevanja. Želimo si pozitivnih učinkov promocije lokalno pridelane hrane in seveda sadja.

Najboljša promocija za redno uživanje domačega sadja pa je vzgoja in izobraževanje vseh socialnih skupin, najbolj otrok o zdravi prehrani z domačim sadjem. Slovenski sadjarji vestno in odgovorno izvajajo javna naročila sadja za vrtce, šole, bolnišnice in domove starejših ter gostince, ki so v domačem sadju prepoznali višjo kakovost. Zdrava prehrana za človeka mora vsebovati vsaj tri sveže sadeže na dan. Sveže pomeni, da je sadje zraslo v neposredni bližini našega domovanja,

sadjarske tradicije in oživili nekaj pridelave porabskih ja-

POHOD V ANDOVCIH

4. marca smo v organizaciji Društva porabske mladine in soorganizaciji Porabskega kulturnega in turističnega društva Andovci izvedli pohod.

Tisti, ki smo želeli uživati v prebujajoči se naravi, smo se zbrali popoldne ob enih pred Čajno hišo v Andovcih. Od tu smo se sprehodili do Črne mlake, za katero lahko povemo, da je naravna dediščina Porabskih Slovencev, posebej Andovčanov. Legendo Črne mlake nam je predstavil domačin, Karči Holec. Dodal je tudi nekaj informacij, ki jih mogoče do sedaj nismo vedeli.

Dogodka, ki je bil namenjen vsem generacijam, so se udeležili tako mlajši kot starejši pohodniki z obeh strani meje.

Pohodnikom se je pridružil tudi generalni konzul RS v Monoštru, dr. Boris Jesih. Pohod je bil izveden v okviru projekta »Tudi ti ustvari skupnost!« - Mladi za mlade (EMET-Madžarska).

Martina Zakocs
predsednica DPM

Pismo iz Sobote

Reklame

Cejli svejt reklame kaulak prsta süčejo. Škem prajti, nas lidi kaulak prsta süčejo, obračajo pa vse takše. Če bi nej na svoje vüje takše čüo, nej vido pa sprobo, bi nej vörvo.

Biu je den kak vsikši drugi. Škem prajti, škeu je biti takše den, kak je vsikši drugi gé. Bi takši den biu, če bi nej poštaš pošto prineso. Depa tou gnesden eške spoj kakšna pošta gé? Nej! Eden nej najbole mali račun je biu, pa skur za pou kile reklam kcu djani. Te rklame skur kak kakše knige vögledajo. Dobro, v enoj poštenoj knigi je več napisano. Več liter nut geste. V reklamaj pa zveksoga samo numere človek leko tapršté.

»Super akcija! Včera eške 4 evrone, gnes pa zranja že za 25 % bole falo leko küpíte! Plačša štiri, pet dobiš! Super akcija! Mesou bole falo nin ne dobite! Samo za vas 40 % bole falo gé. Včera je pou kile bilou tri pa pou evrone, gnes tri kile lako samo za 25 evronov leko küpíte! Depa zvün toga eške plus bonus dobite. Če mesou küpíte, dobite eške dar, steroga si sami odaberete, plačate pa ga 10 % bole falo.«

Gda človek taprešte, si leko samo brodi, kak nas bautoške radi majo. Nas radi majo, samo aj mi prišpamó, uni pa spoj nika zaslužiti neškejo. Na teveni tö vejo lepe pripovejsti doj davati. Tam nika nej trbej taprešteti. Samo poslušati pa gledati trbej, kak nas radi majo, kak samo na nas brodijo, gda nam vsfele ponüvajo.

»V naši laboratorijaj so vönajšli revolucionarno vrastvo za vaše čunte, Čuntaflex. Samo se tam namažete, na sterom mesiti vas boli, v istom ijpi te se boukše čütíli. Tou pa je eške nej vse, če pozovéte zdaj, po pošti dupliško vrastvo dobite. Tou pa samo za 99,99 evronov. Depa, tou je eške tö nej vse gé. Kcu j dobjíte knigo, v steroj vse piše, zakoj čunte bolijo. Naše vrastvo Čuntaflex se že odavle po cejlom svejti.«

Moja tašča Regina, trno čedna ženska, takše trno rada poslušša pa gleda. Najraj prej radiona poslušša. Cejli den ga vužganoga ma. Gda gučijo, steri lidge so mrlí pa gda so reklame, cejli ram tiüma mora biti. Ka se godi, gda kakšo takšo reklamo čüje, se samo pri nas doma leko zgodi.

»Samo té četrtek, samo gnes vam bauta Tupi-tupi ponüva posance za revolucionarno cejno! Če küpíte naše artikle za 30 evronov, eno posanco kcu j vcejlak šenki dobite. Samo gnes pa samo za vas vašá bauta Tupi-tupi.«

Tak nagnouk sam go v bauto mogo pelati, ka dun tou posanco dobi. Depa tam je nej mogla küpiti, ka je škela. Nej, samo tiso je leko küpila, ka so uni škeli. Tak je mogla nikšne konzerve, šanpone za lase pa deset kil lüka küpiti. Če tou nam doma trbelo ali pa nej, tou se spoj ne šté. Najbole naprej valan je tou bilou, ka je una tisto malo posanco dobila. Tak jo je leko kcu j k tistim djala, ka ji je že dobila. Prejk petdeset ji že ma. Kelko šamponov, konzerv pa kelko gníloga lüka doma mamó, tou se spoj ne šté. Samo ka je posanca šenki bila.

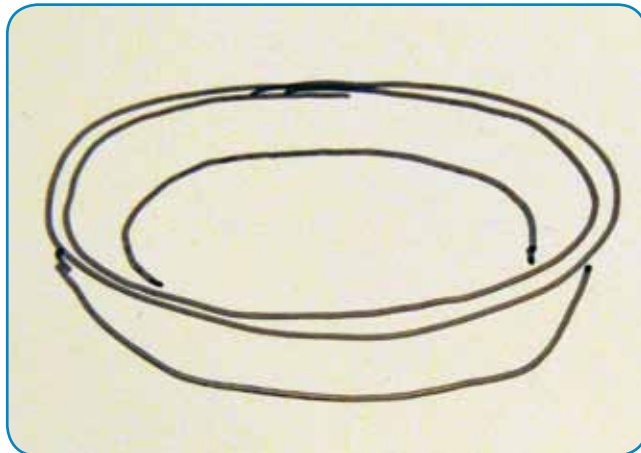
Miki

porabje.hu

V künji inda in gnes (11)

Tepsa – pekač – tepsi

Inda so v peči pekli reteše, kukarčen pa dinski šterc/kaup. Gda so mesarili/zabadali, nej so delali takše hurke (krvavice) kak gnes. V tepsi so spekli tisto, ka so sledik nutdejvali v svinjske bleke, gnes pa plastične. Z getrami so nej delali hurke. V tepsi so v peči spekli krvavo dinsko kašo. Tepsa je bila piskrena (lončena), kraugla posauda. Oblejana je bila samo znautra, zvüna nej, ka

je v peči itak sajava gratala. Rejč tepsa so Slovenci pa Madžari prejkvzeli od Törkov.

Gnes nücamó zveksoga štirikiklate tepse. Plejatne, emajlirane (zománcozott), teflonske, keramične, glažojnate (jénaí) pa silikonske.

Marija Kozar

Tudi slovenska samouprava položila venec

Spominjanje na revolucijo in boj za svobodo v letih 1848-49 se je začelo pri spomeniku padlih na predvečer praznika, 15. marca, ko so občina in razne civilne organizacije položile venec. Svoj venec je položila tudi slovenska narodnostna samouprava Monošter-Slovenska ves, v imenu samouprave sta se slavja udeležili Iluška Bartakovič in Éva Domiter.

László R. Horváth

... DO MADŽARSKE

Več kot 500 milijard forintov za pomembne turistične destinacije

Vlada bo za razvoj turizma na območjih pomembnih turističnih destinacij do leta 2020 namenila več kot 500 milijard forintov. Turizem je pomembna panoga madžarskega gospodarstva, saj prispeva okrog 10 odstotkov bruto domačega proizvoda in je v njej zaposlenih okrog 350 tisoč delavcev.

Največ podpore bo dobila regija ob Blatnem jezeru, 367 milijard forintov, že do začetka letošnje sezone naj bi se obnovilo 56 plaž, pri posamezni plaži bodo namenili od 20 do 60 milijard forintov za posodobitev raznih storitev. Druga v vrsti je regija ob zgornjem toku reke Tisze, ta predel, ki je pomemben tudi zaradi vinorodnih krajev, bo dobil 100 milijard forintov. Tretja pomembna regija je Sopron in okolica, njej je namenjenih 60 milijard forintov.

Generalni direktor Agencije za turizem Zoltán Guller je izpostavil, da ne želijo več turistov, temveč turiste, ki bi več časa ostali na Madžarskem in potrošili več denarja.

Avstrija bi zaostrišla pogoje za socialno pomoč tujim državljanom

Avstrijski zunanji minister Sebastian Kurz bi zaostrižil pogoje za socialno pomoč tujim državljanom, ki so zaposleni v Avstriji. O tem je govoril v nedeljski številki časopisa Österreich. Po njegovem mnenju bi socialna pomoč pripadala le tistim delojemalcem, ki so najmanj pet let zaposleni v Avstriji. Višino socialnih transferjev – podpore za brezposelnost ali otroškega dodatka – bi prilagodil višini omejenih podpor v državi, od koder delojemalec prihaja. Avstrija naj bi namreč plačevala letno 250 milijonov evrov otroškega dodatka za otroke, ki živijo v drugih državah. Časopis je izpostavil, da so pripadali socialni transferji unijskim državljanom tudi takrat, če so bili le za krajši čas zaposleni v Avstriji. Od leta 2011 se je za 200 odstotkov dvignilo število tistih brezposelnih, živčih v Avstriji, ki so prišli iz vzhodnoevropskih držav. Njihovo število je trenutno okrog 50 tisoč. Kurz hkrati priznava, da je prosti pretok delovne sile velik dosežek Evropske unije, toda za neenakosti je potrebno najti rešitve, iskanje le-teh bi Unija morala prepustiti državam, članicam.

Na vasnici bi dosta baukše bilau živeti

Žuži Horvat, po domanje Šporina, je v Števanovci gorrasla na ednom najlepšom brejgi. Tam, gdé je niže gauštje ram stau, je vsigdar velki mir bijo, zato ka sausedov so nej meli, zvün ftičov pa divjačine se je tam človek rejdko skazo. Vejn ranč zavolo tauga je tak, ka Žuži bi še gnesden rada na vesi živela. Sploj pa zato, ka je zdaj v Varaši pri velkoj poštiji doma, gde - leko povejmo - skur den nauč motordje dejo gor pa dol. Kak pa zaka je ona taprišla, od tauga de nam zdaj ona pripovejdala.

- Žuži, gda si ti osnovno šaulo v Števanovci skončala pa si se tadale včila, od tistoga mau dja skur nika ne vejm od tebe, leko bi mi nakratki tau taprajla.

»Dja sem v Sombotel üšla pa tam sem se za šiviljo vönavčila, potejm sem nazaj v Varaš prišla pa v tistoj tovarni sem delala, gdé so kravate redli. Gda so tau zaprli, te sem v Sariano odišla pa te potejm sem tak rodila.«

- Steroga leta si se oženila?

»Tau je tak bilau, ka dja sem prvin rodila pa te potistim sva se ženila. Zato ka devetdestoga leta, gda se je sin naraudo, tisti čas so vsi trdje - po materi dejdak pa baba, po oči pa baba - mrlji pa te zavolo tauga sva se nej zdala, samo drugo leto. Sin se je juliuša naraudo, njega smo te krstili, müva sva se pa te zdala, tak ka nagnauk smo vse tanaprajli.«

- Kama si üšla delat potistim, ka si rodila?

»V Vossen sem üšla delat, gde sem ranč tak šivala kak v Sariani, samo tau je bila baja, ka v dvej partiji (izmenah) smo mogli delati, mena je pa tau nej dobro bilau, zato ka te je že mrau moj tast, pa maloga bi nej mogla kama djati. Tak sem te na železnico prišla, gde sem skurnej dvajsti lejt delala, najprvin sem cuge (vlake) gorapisala, kak so šli, sledkar sem pa tam bila, kama je cug nutra odo, kak Opel pa Biznispark. Tau službo sem tam mogla njati zato, ka mati je betežna gratala

pa na tjedem dvakrat k doktorigo moram voziti v Sombotel.«
- V zimi je zato tö nej leko domau k materi pridti, nej?

Žuži Horvat (Šporina) se je narodila v Števanovci, zdaj pa v Varaši živé

»V leti težko prideš z avtonom, v zimi pa nikak nej, samo pejški kak prvin, gda smo v šau-

»Zato ka te ram je že bejo, v tau rami je od moža oča žejvo sam, pa on je pravo, ka tisti, steri doma ostane, tisti dobi ram.

Tak smo te mi doma ostali pa smo ga opravljali. Če bi zidali, te bi v Števanovci ali na Dolenjnom Seniki zidali, zato ka o tej dvej mestaj smo zmišlavalali.«

- Nej je bilau špajсно v Varaš pridti, sé k poštiji, gdé motordje, tovarnjaki, busi vozijo gor pa dol?

»Nej je leko bilau, zato ka tau je fejst vožna poštija, težko se je bilau vcujvzeti pa še zdaj je težko.«

- Da si železnico tamnjala, potistim si kama üšla, kama zdaj odiš delat?

»V Avstrijo odim delat v eden panzio, gdé samo v soboto pa v nedelo trbej delati, pa etak sem te več leko doma pa z materdjov. Gda je snejg, te je bola težko do njé pridti, zato ka tamta niške ne

ski gučali, zato ka moj dejdek je skur nikanej vedo vogrski. Baba, gda je že tak nej mogla vanej na njivi delati, te je ona doma tjöjala, bujcatje polagala, dja sem pa nej pomagala. S svojo prijateljicov, stera je Slovenka, se tü v Varaši tü samo slovenski pogučavava, gda koli se najdeva, zavolo tauga sem te nej pozabila materni jezik. Dosta nauvi reči sem se pa od rodbine navčila, steri v Sloveniji živejo, istina, prvin smo dosta več odli tavö k njim, zdaj že ta tö menje odimo.«

- Doma ste meli krave pa svinje, mate kakšne živali tü v Varaši?

»Nej, töj že nika nej mamo, samo enga psa pa enga mačka mamo, zato ka tü živali že ne moreš držati. Ovak dja sploj rada delam, dje tak, ka od zaranka do večera, mena je tau veseldja pa tašoga reda se človek radöjva, če se kaj posreči tanapravti.«

- Ka je teba najvekšo veseldje bilau v življenji?

»Vejn tau, ka mam enga sina pa tau, ka zdravdje mamo, mena je tau najvekšo veseldje. Tau je velka sreča, zato ka mauš tö dosta dela pa vsigdar je na pauti, zato ka on tovarnjak vozi. V zimi, gda je snejg pa gda je fejst mrzlo, te doma počiva, dapa ovak cejlo leto od zaranka do večera dela, nega petka pa nej svetka. Dapa ka vejš, delati je mujs, zato ka vsigdar nika trbej, ram smo vcejlak obnovili, zdaj elektriko trifazno damo nutrapotegniti pa te še nauvo centralno peč moramo tjöjpiti. Tak ka moraš delati pa služiti, če škeš ali nej. Če malo počivati štjemo pa glavau malo vözlufatati, te na Magyarlak demo, gde grauzdje (gorice) mamo pa eden mali ogradeč pa tam malo kaj delamo. Tam je mir, tam nika motorov ne odi, gda sem tam, te se tak poznam (počutim), kak če bi na vesi bila. Tam mena nika ne fali, zato ka na vasnici bi dosta baukše bilau živeti.

Karči Holec

Z možaum, steri je dosta na pauti, ka tovarnjak vozi

lo odli. V sploj lejpom mesti smo mi doma bili, samo tam je življenje bola težko bilau, kak tistim, steri so skrak doma pri poštiji. Mi smo sausedov nej meli, samo Djörtjino Ano, dapa ona se je tö v nauvi ram spakivala na Bedi brejg. Dapa vseedno ka je težko bilau tam življenje, mena se je bola vidlo na vesi kak tü v Varaši.«

- Zaka si nej doma v vesi zidala?

puca paut. Gda smo v šaulo odli, te je ranč tak bilau, če je dejdek kaj taodmeto je odmeto, ovak smo v snegej šli vö na poštijo. Tam so te prišli Rudi bači s konjskimi sanami, pa oni so nas do šaule pelali. Tau je nam fejst veselo bilau, gnesden že mlajši tašo ranč ne vidijo.«

- Kak tau, ka ti tak dobro gučiš slovenski?

»Mi smo doma vsigdar sloven-

Slovenske zgodovinske pripovedi – 12.

»Birko trbej raniti, če go škemo briti pa dogiti«

V 17. stoletju so Habsburgi svoje dežele tak povezali, ka bi se je nej dalo raztalati, cesar *Karel VI.* pa je leta 1713 vödau takzvano »pragmatično sankcijo« zatok, ka aj bi krajine leko erbale (h) čere tö. Njegva či *Marija Terezija* pa je leta 1740, gda je prejkvzela tronuš, donk mogla braniti svojo erbo pred neprijateli. Steli so go meti Francuzi, Bavarci, Sasi ino Prusi, začnila se je bojna. Zaman pa so vküppostavili koalicio, je leta 1748 gvinila *Marija Terezija*.

Ka aj bi njena mauč bole krepka gratala, je cesarica vöpelala dosta veuki reform, sledik pa je tau delo dale pelo njeni sin *Jožef II.* Več porcov sta pobrala za rosag, zmenjšala privilegije plemičov (nemesek) pa dühovnikov, s svojimi kancelaji pa habsburške krajine povežala v krepko monarhijo. Tau se je čutilo na Slovenskom tö.

Marija Terezija je brž gorprišla, ka leko svoj rosag gordrži samo s krepkov ino modernov sodačijov, za tau pa nüca dosta

penez. Tau dobiti je bilau mogauče samo tak, če je mejla vse trdo v rokej, cuj pa je gospodarstvo tö dobro šlau. Zatok je cesarica vöpelala upravne (közigazgatási) reforme: centralizacija je vekša gratala, deželne vlade so bile direjkt pod kancelaji v Beči. Birovije je vkraj od plemičov vzela, na lokalnom nivoni pa je napravila »kresije«, štere so prejk mele zemliška gospostva, varaše pa njine porce. Slüžbe po kancelajaj so dobili šaulani lidgé, nemški gezik je grato uraden, v habsburškoj monarhiji je začno grtütvati fiškališki, uradniški aparat.

Porce pa sodačijo je *Marija Terezija* ranč tak reformerala: gospaudge so mogli plačüvati tak po »dominikalnoj« kak »rustikalnoj« zemlej. Dala je napraviti takzvani »terezijanski kataster«, v šterom so vküppisali vse grünte ino cuj valon porce, njeni sin pa je dau vküppisati svoj »jožefinski kataster«. S sodačkimi reformami je habsburška monarhija dobila organizirano sodačijo, vpelali so naborne okraje (menjše krajine za nutzvanje sodakov) ino naprej-

spisali sodačko slüženje (zvün za dühovnike, plemiče ino bautoše). Pavri ino varašanci so mujs mogli rukivati, nut so je leko pozvali do smrti ali do invalidnosti. S temi reformami pa se je situacija prausni lidi pobaukušala: rosag je je nüco kak plačevalce porcov ino sodake, zatok je je branila pred

Marija Terezija je bila kralica Vogrske ranč tak, mejla je 16 mlajšov

gospaudami. Vö je prišo takzvani »robotniški patent«, v šterom so naprejšpisali maksimalno 3-4 dni gospočine, neplačanoga dela za gospodara na keden. Po »nevoljniškom patenti« pa so se leko pavri slobaudno ženili, si vöodeberali poklic ino vkraj z gospostva odišli. (Tau se je ovak na Slovenskom nej na gausti godilo, vej je po varašaj samo malo manufaktur bilau.)

V cajtaj bejdvej absolutistični cesarov je situacija na vesi spoj ovaška gratala. Vküppno zemlrau so raztalali med pavre, šteri so začnili gnojiti. Nut so vpelali štale pa glejve, nauve fajte mare, nauve kulture kak kulkarco pa krumpel (če rejsan so té slejdnje v ništerni slovenski krajinaj spoznali samo v 19. stoletju). Napravili so »paverske družbe« v Celovci, Gorici, Gradci, Trsti ino Ljubljani, štere so pomagale nauve fajte dela nutvpelavati. Propagerale so pauvanje industrijskoga lena ino konauple, vö so davale publikacije, v šteraj so nutpokazale baukše metode dela. (*Anton Janša* z Gorenjskoga je na priliko vödau nemške knige o fčelaj, v šteraj piše med

drügimi o nücanji fčelarski košov.) Vesnice na Slovenskom so spoj ovaške gratale, pavrom je mesto 30 procentov penez ostalo 70 procentov (od šteroga so plačüvali za cerkev, šaule ino upravo). Lüstvo po vesnicaj je začnilo delati v bole intenzivnom ritmuši, več dni v leti. Pred reformami so zvün po nedelaj počivali eške na več ducatov svetkov, v ništerni krajinaj so meli več kak 120 slobaudni dni. Tau se je v drügoj polovici 18. stoletja pomenjšalo na 70. Če je paver več delo, je več zaslüžo ino več porcov plačüvo - so gorprišli voditeli rosaga. Ali kak je *Marija Terezija* pravla: »*Birko trbej raniti, če go škemo briti pa dogiti*«.

Za Jožefa II. ino njegvo mater pravimo, ka sta bila »razsvetljeniva absolutista«

Takzvana »merkantilistična« rendelüvanja so naprej pelala neagrarno gospodarstvo: gratale so manufakture ino se nutvpelavale meštrije, štere so do tistoga mau falile, znautra rosaga so dojjapovödali carine. V rudniki živoga srebra (higanybánya) v Idriji pa rudnikaj na Koroškom so vsikdar več vökopali. Redili so platno, žido, papér, glažojno ino leder.

Z gospodarstvom slovenski krajinaj je bilau povežano, ka je pristanišče (kikötő) v Trsti vsikdar krepše grtütvalo, mednarodno odavanje se je vekšalo. V krajini ozajek za tem veukim varašom, na Krasi (*Karsztvidék*) se je vsikdar več lüstva spravalo s tovorništvom: s kaulami so leta 1760 prejkpelali kauli 2 gezero

ton blaga, tresti lejt kisnej pa že 22 gezero ton. Tau je za sebov potegnulo baukše poti, slovenska zemla je gratala tranzitna krajina. Po poštiji med Bečom ino Trstom so vozile poštno kočüje, začnila je delati civilna pošta.

Ništerni čednjaki računajo, ka je bilau na Slovenskom leta 1754 največ 830 gezero lüdi, leta 1770 pa že 893 gezero. Šaulstvo so ranč tak reformerali, vej so pa nücali vönavčene fiškališe, varašance ino pavre. Vsi mlajši od 6. do 12. leta so mogli v šaulo ojtj. V »trivialkaj« (šaulaj z ednim klasom) so se včili štenjé, pisanje, računanje ino vöronavuk. V »glavni šaulaj« (zvekšoga za varaške mlajše) so cujdali nemško gramatiko, naravoslovje, zgodovino, geografijo ino geometrijo.

»Normalke« (po glavni varašaj dežel) so mele skoro gnake vöre, samo z več včenjom, tam so se dijaki pripravljali za gimnazije. Gezik šaule je biu nemški, depa so zavolo toga, ka je največ slovenske decé bilau, v prvi par klasaj dopüščali slovensko rejč.

Reforme *Jožefa II.* so se teknile vörskoga žitka tö. Cerkev je postavo pod rosag, protestantom, Židavvom ino pravoslavcom pa dopüsto slobaudno vöro ino priti v državne slüžbe (tau so prva nej smeli). Vrazmo je spüsto jezuitski red, njine šaule je prejkvzeu rosag, depa drüge klauštore je ranč tak dojjapro.

Samo tisti baratke ino apaticice so leko delüvali, šteri so skrb meli na betežnike ali včili. S penezami pa kinčom klauštrov je plačüvo dühovnikom pa menjšim faram.

Prva kak je *Jožef II.* mrau, je mogo dosta svoji reform nazajvzeti. V par desetletjaj pa je na Kranjskom, Koroškom ino Štajerskom tak vse ovaško gratalo kak prva v par stoletjaj nej. Habsburške krajine so gratale edne najbolje moderne v tom tali Evrope.

-dm-

Ps.

Avtorju in bralcem se opravičujemo za zamenjavo podnapisov v prejšnjem članku. Pravilno bi bilo: Primož Trubar je napiso več kak 20 slovenski knjig, zovejo ga "öce slovenskoga gezika".

Uredništvo

Program dela Državne slovenske samouprave za leto 2017

Na osnovi Zakona CLXXIX o pravicah narodnosti iz leta 2011 oziroma v skladu z določbami svojega Poslovnika Državna slovenska samouprava med svoje najpomembnejše naloge uvršča interesno zastopstvo slovenske narodnosti z namenom krepite narodnostne samobitnosti in kulturne identitete na področju maternega jezika, izobraževanja, kulturnih in političnih aktivnosti oziroma na področju verskega in gospodarskega življenja ter v skladu s svojim poslanstvom oziroma programom dela svojih komisij določa naslednje aktivnosti programa dela za leto 2017:

Januar 2017

Seja občnega zbora

Razprava in usklajevanje z ustanovami o proračunu za leto 2017 (odločanje o subvencijah za delovanje ustanov)

Nosilci: predsednik, vodje ustanov, finančni vodja; rok: 29. januar 2017

Februar 2017

Kot vsa prejšnja leta Državna slovenska samouprava na področju kulturnega življenja namenja poseben poudarek dostojni organizaciji prireditve ob Slovenskem kulturnem prazniku.

Nosilca: predsednik, Komisija za šolstvo; rok: 8. februar 2017

Seja občnega zbora

Razprava in sprejem proračuna DSS in njenih proračunskih uporabnikov za leto 2017

Odločanje o terminsko določenih nalogah vzgojno-izobraževalnih ustanov

Prerazporeditev namenskih proračunskih virov

Nosilci: predsednik, vodje ustanov, finančni vodja, predsedniki komisij; rok: 9. februar 2017

Marec 2017

Seja občnega zbora

Sprejem načrta javnih naročil DSS za leto 2017

Nosilci: predsednik, v.d. vodja urada; rok: 31. marec 2017

Odločanje o terminsko določenih nalogah vzgojno-izobraževalnih ustanov

Nosilci: predsednik, vodje ustanov; rok: 31. marec 2017

Izvedba postopka v zvezi izvedbo knjigovodske revizije

Nosilci: predsednik, v.d. vodja urada; rok: marec 2017

Priprava in objava razpisa za vodjo ustanove Dvojezična osnovna šola in vrtec Števanovci

Nosilci: predsednik, v.d. vodja urada; rok: marec 2017

April 2017

Seja občnega zbora

Razprava in sprejem poročila o izvajanju proračuna Državne slovenske samouprave in njenih proračunskih uporabnikov za leto 2016

Nosilci: predsednik, vodje ustanov, finančni vodja, predsedniki komisij; rok: 27. april 2017

Razprava in sprejem poslovnega načrta za leto 2017 in poročila o izvajanju javnega interesa Radia Monošter (Szlovén Rádió Közhasznú Nonprofit Kft) za leto 2016

Nosilci: predsednik, direktor – glavni urednik; predsednik Nadzornega odbora; rok: 27. april 2017

Odločanje o terminsko določenih nalogah vzgojno-izobraževalnih ustanov

Prerazporeditev namenskih proračunskih virov

Nosilci: predsednik, vodje ustanov, finančni vodja; rok: 27. april 2017

Razprava o poročilu notranje revizije

Nosilci: predsednik, v.d. vodja urada; notranji revizor; rok: 27. april 2017

Maj 2017

Predstavitve »Borovega gostivanja Porabskih Slovencev« v etnografskem muzeju na prostem mesta Szentendre (v skupni organizaciji in ob sofinanciranju Zveze Slovencev na Madžarskem)

Nosilci: predsednik, Komisija za kulturo; rok: 4.-5. junij 2017

Junij 2017

Strokovna ekskurzija

Nosilec: Károly Holecz, namestnik predsednika; rok: junij 2017

Sprejem odločitve v zvezi z izvedbo (postopki usklajevanj) razpisa za vodjo ustanove Dvojezična osnovna šola in vrtec Števanovci

Nosilci: predsednik, v.d. vodja urada; rok: junij 2017

Junij-september 2017

Postavitev oziroma odkritje spomenika Avgusta Pavla pred sedežem DSS

Nosilec: predsednik; rok: junij-september 2017

Avgust 2017

Seja občnega zbora

Prerazporeditev namenskih proračunskih virov

Nosilci: predsednik, vodje ustanov, finančni vodja; rok: 24. avgust 2017

Razprava o poročilu notranje revizije

Nosilca: predsednik, notranji revizor; rok: 24. avgust 2017

September 2017

2. september: Odkritje spominske plošče Lojzetu Kozarju v gornjeseniški cerkvi ter spominska prireditve ob 30. obletnici smrti Janoša Kúharja.

Nosilca: predsednik, vodja spominske hiše, predsednica komisije za kulturo; rok: 2. september 2017

Postavitev oziroma odkritje spomenika Avgusta Pavla pred sedežem DSS

Nosilec: predsednik; predsednica komisije za kulturo; rok: 2. september 2017

Zastopanje Državne slovenske samouprave v zvezi z vnosom novih elementov dediščine v Nacionalno evidenco duhovne kulturne dediščine. (v skupni organizaciji in ob sofinanciranju Zveze Slovencev na Madžarskem)

Nosilec: občni zbor; rok: 16.-17. september 2017

September-oktober 2017

13. september: Postavitev oziroma odkritje spomenika Avgusta Pavla pred sedežem DSS

Nosilec: predsednik, predsednica komisije za kulturo; rok: 13. oktober 2017

Javni forum – poročanje

Nosilci: predsednik, občni zbor; rok: september-oktober 2017

Seja občnega zbora

Razprava o načrtu notranje revizije za leto 2018

Razprava o programu dela za leto 2018

Prerazporeditev namenskih proračunskih virov

Nosilci: predsednik, vodje ustanov, finančni vodja; rok: 26. oktober 2017

November 2017

Seja občnega zbora

Poročilo nosilcev funkcij o opravljenem delu med letom

Nosilci: nosilci funkcij; rok: 30. november 2017

Tekoče aktivnosti:

Predvidena izvedba četrletnih delavnic in poletnega tabora negovanja izročila v Kúharjevi spominski hiši v primeru zagotovitve finančnih virov za izvedbo.

Ustanove DSS oziroma Komisija za šolstvo, kulturo in finančni nadzorni odbor bodo svoje naloge v letu 2017 opravljali na osnovi posebnega programa dela, usklajenega s programom dela DSS.

Državna slovenska samouprava si bo na osnovi **Programa sodelovanja na področju šolstva, znanosti in kulture za obdobje 2016-2018, podpisanega s strani Ministrstva človeških virov Madžarske in Ministrstva za šolstvo, znanost in šport ter Ministrstva za kulturo Republike Slovenije**, z vključitvijo strokovnjaka, svetovalca za slovenski jezik in slovenskih asistentov ter z izkoriščanjem razpisnih možnosti za pridobivanje sredstev in nadaljnega usposabljanja prizadevala k izboljšanju strokovne ravni dvojezičnega, narodnostnega izobraževanja.

Tudi v letu 2017 šteje za posebno nalogo zagotovitev potrebnih sredstev za redno delovanje ustanov (Dvojezična osnovna šola in vrtec Jožefa Košiča, Dvojezična osnovna šola in vrtec Števanovci; Radio Monošter - Szlovén Rádió Közhasznú Nonprofit Kft.; Kúharjeva spominska hiša, Urad DSS), organizacij, ki se financirajo preko teh (Zveza Slovencev na Madžarskem – izdaja časopisa Porabje) ter lokalnih narodnostnih samouprav in organizacij, ki delujejo na narodnostnem območju.

DSS si prizadeva izkoristiti vse razpisne priložnosti za lasten razvoj in razvoj svojih ustanov (prenova strehe Kúharjeve spominske hiše ...).

DSS šteje za svojo posebno nalogo učinkovito strokovno sodelovanje in sodelovanje z narodnostnimi samoupravami pri izvajanju njihovih dejavnosti tudi v obliki skupnih prireditev.

Martin Ropoš
predsednik

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 24. DO 30.
MARCA**
PETEK, 24.03.2017, I. spored TVS

5.55 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.50 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 12.20 Vrčkarji: Zlata jama, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip, 16.25 Profil, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Slovenski magazin, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Pujša Pepa: Vrtna igre, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Kinoteka: Melodrama, 23.20 Na razpotju, ameriški film, 1.15 Profil, 1.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.00 Info-kanal

PETEK, 24.03.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 To bo moj poklic: Avtokaroserist, 8.45 Slovenski vodni krog: Borovniščica, dokumentarna nanizanka, 9.30 Bleščica, oddaja o modi, 10.15 Sledi, dokumentarna oddaja, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 13.55 Alpski magazin, 14.30 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, 17.20 Nova Planica, dokumentarni film, 18.20 Slovenija danes: Planica, 19.00 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, 20.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Hrvaška : Ukrajina, 22.40 Polnočni klub, 23.50 Svetovni popotnik: Turčija, 0.50 Glasbeni spoti, 1.50 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, 3.40 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SOBOTA, 25.03.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški pogram Op! 10.45 Vina sveta, razvedrilno potopisno kulturna oddaja, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.15 Ambienti, 15.00 Planet Zemlja 2 - iz zakulisja, koprodukcijška dokumentarna oddaja, 16.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Oblikovanje vrtov: Zelemenjava, 17.45 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimero: DoVinčijeva šifra, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 21.15 Bučke, satirično informativna oddaja, 21.40 Prevara (II.), ameriška nadaljevanka, 22.50 Poročila, Šport, Vreme, 23.20 Zdolgočasene, izraelski film, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 3.20 Info-kanal,

SOBOTA, 25.03.2017, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Čarokuhinja pri atu: Dolina Soče, 9.30 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, ekipna tekma, 12.35 Dober dan, 13.35 Na lepše, 14.15 She's got Soul, Neisha & Big Band RTV Slovenija, koncert, 15.55 Leteti!, dokumentarni film, 17.45 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, ekipna tekma, 19.15 Magazin Fifa - Pot v Rusijo, oddaja o nogometu, 19.45 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunci petkovih tekem, 20.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Portugalska : Madžarska, 22.40 Nocoj v Palladiumu, 23.30 Popšop, 0.05 Vlado Kreslin - Moji dnevi, koncert, 1.15 Bleščica, oddaja o modi, 1.50 Glasbeni spoti, 3.50 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Portugalska : Madžarska, 5.25 Glasbeni spoti, 6.25 Popšop,

NEDELJA, 26.03.2017, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.10 Danov Dinosvet: Čigavo je perje; Potovanje k dinozavrom, kanadska otroška nanizanka, 10.50 Prislunimo tišini, izobraževalna oddaja, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha: Spoved, 12.00 Ljudje in zemlja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 15.00 Čarokuhinja pri atu: Haloze, 15.20 Modna hiša Velvet: Med dvema ženskama, španska nadaljevanka, 16.45 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Tilka in prijatelj: Klovn Hektor, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Več po oglaših: Turnir, slovenska nadaljevanka, 20.30 Intervju, 21.20 Andrej Gosar: Mislec v prelomnih časih, dokumentarni portret, 22.15 Poročila, Šport, Vreme,

22.40 Bojan Gorišek igra Philipa Glassa, 23.05 Slovenski sodobni ples: G. Bogdanovski: Emofad, 23.10 Preludij in Izoldina ljubezenska smrt (Simfonični orkester RTVS in Lior Shambadal), 23.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.05 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.00 Info-kanal

NEDELJA, 26.03.2017, II. spored TVS

7.00 Duhovni utrip, 7.15 Glasbena matineja, 8.50 Posebna ponudba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 9.30 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, 12.45 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunci sobotnih tekem, 13.55 Oblikovanje vrtov: Zelemenjava, 14.35 Avtomobilnost, 15.10 Ambienti, 15.50 Nova Planica, dokumentarni film, 17.00 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski poleti, 19.00 Slovenija danes: Planica, 19.45 Žrebanje Lota, 20.00 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Škotska : Slovenija 23.15 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: vrhunci nedeljskih tekem, 23.50 Bučke, satirično informativna oddaja, 0.15 Vikend paket, 1.35 Glasbeni spoti, 2.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018: Škotska : Slovenija, 4.20 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 27.03.2017, I. spored TVS

5.55 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 10.45 10 domačih, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Kaj govoriš? = So vakeres? 12.20 Vrčkarji: Tatovi so med nami, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Za pogledom, dokumentarni film, 14.20 Osmi dan, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Armanova skrivnost: V plamenih, nemška mladinska nadaljevanka, 15.55 Z glasbo in s plesom, 16.30 Profil: Zoran Dževerdanović, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Adrenalinci: Plezanje, dokumentarna serija o mladostnikih, 17.55 Novice, 18.00 eRTeVe, 18.10 Ozi bu: Počitnice, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Umetni raj, 23.40 Glasbeni večer, 1.10 Profil: Zoran Dževerdanović, 1.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.55 Info-kanal

PONEDELJEK, 27.03.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.30 To bo moj poklic: Avtokaroserist, 9.00 Slovenski vodni krog: Lobnica, dokumentarna nanizanka, 9.40 Vojne igre, dokumentarna oddaja, 10.45 Dobro jutro, 13.20 Polnočni klub: Kri ni voda, 14.50 Ljudje in zemlja, 16.00 Otvoritev Avtosalona, 16.50 Avtomobilnost, 17.20 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Halo TV, 18.55 Otroški program: Op! 20.00 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018, 20.30 Svetovni popotnik: Sirija, 21.30 Popravljen krivica (III.), ameriška nadaljevanka, 22.20 Graditelji držav, francoska dokumentarna oddaja, 23.35 Glasbeni spoti, 0.35 Nogomet - kvalifikacije za SP 2018, 1.10 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

TOREK, 28.03.2017, I. spored TVS

5.40 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Obzorja duha: Spoved, 12.20 Vrčkarji: Zakon na preizkušnji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Studio city, 14.40 eRTeVe, 15.00 Lučka - Pitypang, oddaja TV Lendava, 15.35 Otroški pogram Op! 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Posebna ponudba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Poldi: Dan, ko so oblaki padli z neba, risanka, 18.15 Lepši svet: Električna, animirana risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Oproščen, norveška nadaljevanka, 20.50 Prava cena ladijskega prevoza blaga, francosko-španska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Spomini: Majda Mušič, 1. del, dokumentarna oddaja, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Po Sloveniji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.50 Info-kanal

TOREK, 28.03.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.30 To bo moj poklic: Zdravstveni tehnik, 9.10 Slovenski vodni krog: Kobiljski potok, dokumentarna nanizanka, 9.50 Pod dvestoletno lipo, 200 let Botaničnega vrta, dokumentarna oddaja, 10.55 Utrinek - zgodbe priseljencev: Fernanda Prado Ver-

čič, izobraževalno-svetovalna oddaja, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 14.15 Dober dan, 15.15 Nafta, voda, plin, dokumentarni feljton, 15.55 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 17.10 Čarokuhinja pri atu: Brda, 17.25 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Halo TV, 18.55 Otroški program: Op! 20.00 Osvobojeni izbire, avstralska dokumentarna oddaja, 21.00 Prava ideja, 21.30 Nocoj v Palladiumu, 22.20 Stromboli, italijanski film, 0.10 Glasbeni spoti, 1.15 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 29.03.2017, I. spored TVS

5.40 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Umetni raj, 12.20 Vrčkarji: Najlepše darilo, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju, 14.35 Duhovni utrip, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.40 Male sive celice: OŠ Litija in OŠ Zreče, kviz, 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Pipi, Pupu in Rozmari: Nevidneži, risanka, 18.15 Koyaa - Roža, kratki animirani film, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Učiteljica, slovaško-češki film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Naše matere, naši očetje: Drugačna vojna, nemška miniserija, 0.35 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Po Sloveniji, 2.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.00 Info-kanal

SREDA, 29.03.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.25 Lučka - Pitypang, oddaja TV Lendava, 9.10 To bo moj poklic: Zdravstveni tehnik, 9.50 Slovenski vodni krog: Cerkevica, dokumentarna nanizanka, 10.30 10 domačih, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 13.35 Umetnostno drsanje: svetovno prvenstvo - ženske, kratki program, 15.35 Vikend paket, 17.05 Prava ideja, 18.00 Halo TV, 19.00 Umetnostno drsanje: svetovno prvenstvo - športni pari, kratki program, 21.05 Žrebanje Lota, 21.15 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 22.05 Bleščica, oddaja o modi, 22.40 Aritmija, 23.10 Aritmični koncert - Elvis Jackson, 0.40 Glasbeni spoti, 1.40 Umetnostno drsanje: svetovno prvenstvo - ženske, kratki program, 3.20 Umetnostno drsanje: svetovno prvenstvo - športni pari, kratki program, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 30.03.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.20 Vrčkarji: Srečno novo leto, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Prava cena ladijskega prevoza blaga, francosko-španska dokumentarna oddaja, 14.25 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.00 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, oddaja TV Lendava, 15.30 Svetovni popotnik: Sirija, 16.30 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Café Čokl, 18.05 Knjiga o džungli: Safari: Mladički na Arktiki, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Osmi dan, 23.40 Sveto in svet, 0.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 1.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.40 Info-kanal

ČETRTEK, 30.03.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.30 To bo moj poklic: Izdelovalec modnih oblačil, 9.10 Slovenski vodni krog: Mutska Bistrica, dokumentarna nanizanka, 9.50 Na lepše, 10.20 Kino Fokus, 10.45 Slovenski magazin, 11.10 Halo TV, 12.00 Dobro jutro, 14.45 Umetnostno drsanje: svetovno prvenstvo - moški, kratki program, 16.55 Oblikovanje vrtov: Zelemenjava, 17.20 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Halo TV, 19.15 Umetnostno drsanje: svetovno prvenstvo - športni pari, prosti program, 21.15 Avtomobilnost, 21.45 Ambienti, 22.15 Marsejska naveza, belgijsko-francoski film, 0.25 Slovenska jazz scena: Jazz Ravne - 9.festival slovenskega jazz: Balžalorsky-Drašler 3o (Vitja Balžalorsky, Jošt Drašler in Vid Drašler), 1.30 Glasbeni spoti, 2.30 Umetnostno drsanje: svetovno prvenstvo - moški, kratki program, 4.35 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

Vabilo

Razvojna agencija Slovenska krajina vas vabi na rokodelsko in kulinarčno delavnico, ki bo 11. aprila od 15.00 ure na Slovenski kmetiji, na Gornjem Seniku!

Na delavnici bomo izdelovali velikonočne okraske in kaj finega skuhali.

PORABJE

Zveza Slovencev na Madžarskem Vas vljudno vabi na

FILMSKI VEČER,

ki bo (v petek) 24. marca 2017, ob 17.30 uri
v kulturnem domu na Verici-Ritkarovcih.

Na sporedu:

komična drama

Traktor, ljubezen in rock'n'roll

Jezik: prekmurščina

Leto: 2011

Scenarij: Feri Lainšček, Miroslav Mandič, Branko Djurić Djuro

Režija: Branko Djurić Djuro

Igrajo: Tanja Ribič, Branko Djurić Djuro, Jaka Fon, Semka Sokolović, Jernej Kuntner, Nataša Matjašec, Vlado Novak, Kičo Slabinac, Vlado Kreslin

»Breza, kmečki fant iz zakotne prekmurske vasi, želi s svojo električno kitaro nastopati na ljudskih veseljih, vendar mu to ob konkurenci tradicionalne ciganske bande ne uspeva najbolje. Uspe pa mu s tako glasbo osvojiti srce vaše lepoticе Silvijske.« (Vir: www.kolosej.si)

Oglas/Hirdetés

SUPPORT MUNKATÁRS ÁLLÁS

Szlovén és angol/német nyelven magas szinten beszélő kollégákat keresünk, köztmért német multinacionális cég foglalkoztatásába, Budapestre. Kiemelkedő juttatási rendszer és karrier lehetőség. Jelentkezés és további információ az info@phr.hu e-mail címen.

SODELAVEC ZA PODPORO

Za nemško multinacionalno podjetje iščemo kolege z odličnim znanjem slovenščine in angleščine/nemščine, ki bi delo opravljali v Budimpešti. Ponujamo izjemne možnosti zaslužka in napredovanja. Prijave pričakujemo na e-naslov: info@phr.hu, kjer najdete tudi nadaljnje informacije.

FOTOGRAFIJA TEDNA

Kevin Pondrácz: Moj pes in jaz

Florencia Baldauf, 4. r: Pomlad je tu: Gremo jahat!

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotá; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Ministrstva za človeške vire (EMMI) ter Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Ta teden smo se odločili za dve fotografiji.
Zahvaljujemo se tudi za kolaž učencev 3. razreda z Gornjega Senika, ki ga bomo objavili v naslednji številki.

Želimo vam uspešno ustvarjanje.

Uredništvo